

Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 20.4.1989 Sayı : 20145)

Kanun No.
3536

Kabul Tarihi
13.4.1989

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı arasında 27 Mart 1986 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE HOLLANDA KRALLIĞI ARASINDA, YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Hollanda Krallığı Hükümeti,

Ülkeleri arasındaki geleneksel dostluk bağlarını güçlendirmek, aralarındaki ekonomik ilişkileri, özellikle, bir Âkit Tarafın yatırımcılarının, diğer tarafın ülkesinde yapacakları yatırımlar açısından genişletmek ve yoğunlaştırmak arzusuyla,

Bu tür yatırımlara uygulanacak muameleler üzerinde anlaşmaya varmanın sermaye ve teknoloji akımı ile Âkit Tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceği ve yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tâbi tutulmasının arzulandığı inancıyla,

aşağıdaki gibi anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

1. İşbu Anlaşma'da :

a) "Yatırımcı"

(i) Yürürlükteki mevzuatına göre, bir Âkit Tarafın vatandaşı olan gerçek kişiyi;

(ii) Bir Âkit Tarafın yürürlükte olan kanun ve mevzuatına uygun olarak kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş olan tüzelkişiliği ifade eder.

b) "Yatırım", özvarlık, borç, alacak, hizmet ve yatırım sözleşmeleri gibi her türlü mal varlığını ifade eder ve aşağıdakileri kapsar :

(i) İpotek, ihtiyatî haciz ve rehin gibi haklar dahil olmak üzere maddî ve gayrimaddî her türlü memaliki;

(ii) Hisse senetleri veya bir şirketteki diğer menfaatleri veya mal varlığından doğan menfaatleri;

(iii) Bir para alacağını veya ekonomik değeri olan ve bir yatırımla ilişkili bulunan bir işlemin yapılma talebini;

(iv) Patentler, markalar, ticarî ünvanlar, endüstri tasarımları, "know-how" ve peştemaliye dahil, sınaî mülkiyet haklarını ve telif haklarını;

(v) Kanun veya sözleşme ile elde edilen her türlü hak ve kanuna uygun olarak sağlanan tüm lisans ve izinleri ifade eder.

a) “Ülke”, uluslararası hukuka göre devletin egemenlik haklarını ya da yargılama haklarını kullanabileceği ve bu devletin kıyısına bitişik deniz alanlarını da kapsar.

b) “Malik Olmak” ya da “Kontrol Etmek”, her nerede bulunursa bulunsun, bağlı şirketleri veya iştirakleri yoluyla dahi dolaylı veya dolaysız mülkiyeti ya da kontrolü ifade eder.

MADDE 2

Âkit Taraflardan her biri, kendi kanun ve yönetmelikleri çerçevesinde, diğer Tarafın yatırımcılarının kendi ülkesinde yapacakları yatırımları koruma yoluyla ekonomik işbirliğini teşvik edecektir. Her bir taraf, kendi kanun ve yönetmeliklerince verilen yetki nisbetinde diğer tarafın yatırımcılarının kendi ülkesindeki yatırımlarına müsaade edecektir.

b) İşbu Anlaşma, yatırımın yapıldığı tarihte, yatırımın yapıldığı ülkede yürürlükte olan kanun ve yönetmeliklere uygun olarak, bir tarafın ülkesinde diğer taraf yatırımcıları tarafından yapılan veya kontrol edilen yatırımlara uygulanacaktır.

c) İşbu Anlaşma, Anlaşma yürürlüğe girmeden önce, Âkit Taraflardan birinin yatırımcılarının diğer Âkit Tarafın sınırları içinde yapmış oldukları yatırımlara da uygulanacaktır.

MADDE 3

(1) Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını eşit ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutacak ve bu yatırımcıların yatırımlarına, yatırımlarının işletilmesi, idaresi, bakımı, kullanımı, faydalanılması veya tasfiyesine ilişkin keyfi ve ayırımı tedbirlerle zarar vermeyeceklerdir.

(2) Âkit Taraflardan her biri, bu yatırımlara; kendi yatırımcılarının yatırımlarına ya da herhangi bir üçüncü devletin yatırımcılarının yatırımlarına uygulandığından hangisi yatırımcı için en elverişli ise ondan daha az elverişli olmayacak biçimde, tüm güvenceyi ve korumayı sağlayacaktır. Âkit Taraflardan her biri yatırımlarla ilgili yüklenmiş olabileceği yükümlülükleri yerine getirecektir.

(3) 1 ve 2 nci paragrafların hükümleri, bir Âkit Tarafı, aşağıda belirtilen durumlardan kaynaklanacak herhangi bir muamele, tercih veya imtiyazdan doğacak çıkarılardan, diğer tarafın yatırımcılarını da yararlandırmaya mecbur kılacak şekilde yorumlanmayacaktır.

a) Mevcut veya ileride kurulacak gümrük birlikleri, ekonomik birleşmeler veya benzer kuruluşlar veya bu tür birlik ve kuruluşları oluşturacak geçici anlaşmalardan;

b) Bütünüyle ya da esas olarak vergilendirme ile ilgili, ya da üçüncü bir ülke ile karşılıklılık esasına göre yapılmış herhangi bir uluslararası anlaşma veya düzenlemelerden doğan durumlar.

MADDE 4

Âkit Taraflardan her biri, yatırımlardan ve özellikle aşağıda belirtilen ödemelerden doğan transferlerin, kendi kanun ve yönetmeliklerinin kârları dahilinde ve onlara uygun olarak, kendi ülkesine veya diğer tarafın ülkesine, o ülkenin para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimi ile, gereksiz gecikme ya da kısıtlamaya meydan vermeden yapılmasına izin verecektir.

3536

13 . 4 . 1989

- a) Kârlar, temettü, sermaye kazançları ve benzeri ödemeler;
- b) Yatırımın tümünün ya da bir kısmının satışından veya tasfiyesinden doğan hâsılat;
- c) Bir ikraz anlaşmasına bağlı ana para ve faiz ödemeleri;
- d) Yönetim, teknik yardım, personel ve diğer ücretleri;
- e) Mülk sahibine verilen işletme payı ödemeleri.

MADDE 5

Âkit Taraflardan hiç biri, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını doğrudan veya dolaylı olarak ellerinden alacak tedbirlere, aşağıdaki koşulları yerine getirmeksizin başvurmayacaklardır :

- a) Kamu yararına ve hukukî usullere uygun olarak alınan tedbirler;
- b) Ayrımcı olmayan tedbirler;
- c) Adil bir tazminat ödemesini beraberinde getiren tedbirler. Bu tazminat yatırımın adil piyasa değerini veya adil piyasa değerinin bulunmaması halinde, ilgili yatırımın gerçek değerini kapsayacak ve yatırımcılar için etkin olabilmesi için, gereksiz bir gecikme olmaksızın ödenecek ve ilgili yatırımcıların vatandaşları oldukları ülkeye veya ilgili Âkit Tarafın kabul edeceği bir ülkeye ve yatırımın yapıldığı orijinal para birimi veya yatırımcı ve Âkit Tarafça ortaklaşa kararlaştırılan herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden.

MADDE 6

Bir Âkit Tarafın yatırımcıları, yatırımlarını yaptıkları diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş, ya da diğer silâhlı çatışma, ayaklanma (dahili karışıklıklar), veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde, ülkesinde yatırımların yapıldığı Âkit Tarafın, bu durumda kendi veya bir üçüncü devletin yatırımcılarına uygulayacağı muameleden daha az elverişli olmamak üzere ve ilgili yatırımcılar için hangisi daha elverişli ise o muameleye tâbi tutulacaklardır.

MADDE 7

Âkit Taraflardan birinin bir yatırımcısının yatırımları, ticarî olmayan risklere karşı, kanunî bir sistem dahilinde sigorta edilmiş ise, bu tür bir sigortanın şartlarına uygun olarak, bahse konu yatırımcının haklarıyla, sigortacının yatırımcının haklarına halefiyeti, diğer Âkit Tarafça da tanınacaktır.

Sigortacı, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hiçbir hakka sahip olmayacaktır.

Bir Âkit Taraf ile sigortacı arasındaki anlaşmazlıklar, bu Anlaşmanın 8 inci Maddesi hükümlerine uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE 8

(1) Bu maddeye göre; yatırım anlaşmazlığı, aşağıda belirtilen hususları ihtiva eden bir anlaşmazlığı ifade eder :

- a) Âkit Taraflardan birinin yabancı yatırımlarla ilgili makamı tarafından diğer Âkit Tarafın bir yatırımcısına verilen yatırım musaadésinin yorumlanması, ya da uygulanması;
- b) Bir yatırım ile ilgili olarak, işbu Anlaşma ile verilen, ya da yaratılan herhangi bir hakkın ihlâli.

(2) Bir Âkit Taraf ile, diğer Âkit Tarafın bir yatırımcısı arasında bir yatırım anlaşmazlığı halinde, anlaşmazlığa taraf olanlar, bu anlaşmazlığı öncelikle iyi niyetle girişilecek istişare ve müzakerelerle çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu istişare ve müzakerelerin başarılı olamaması halinde anlaşmazlık, sözkonusu yatırımcı ile Âkit Tarafın üzerinde karşılıklı olarak anlaşacaklar, ancak bağlayıcı olmayan bir üçüncü taraf usulleri ile çözümlenebilir. Eğer anlaşmazlık yukarıdaki yöntemler ile halledilemezse, ilgili yatırım anlaşmazlığı, tahkim yoluyla halledilmesi için anlaşmazlığın ortaya çıkışından itibaren 1 yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi'ne (Merkez) götürülebilir. Ancak, ilgili yatırımcının bu süre içinde anlaşmazlığı, anlaşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın mahkemesine müracaat etmiş olması halinde kesin bir kararın verilmiş olması şarttır.

(3) a) Bu şekilde, Âkit Taraflardan her biri, bir yatırım anlaşmazlığının tahkim yoluyla halledilmesi için Merkez'e başvurulmasına muvafakat etmektedir.

b) Bu gibi anlaşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesi, Devletler ile başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlemesine ilişkin konvansiyonun hükümleri ve Merkez'in "Tahkim Kuralları" çerçevesinde yapılacaktır.

(4) İşbu madde amaçları için, Âkit Taraflardan birinin, yürürlükteki kanun ve kararnemelerine uygun olarak, ancak anlaşmazlığı doğuran hadise ve hadiselerin meydana gelişlerinden hemen önce, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımı olarak kurulmuş olan şirket, Devletler ile başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlemesine İlişkin Konvansiyonun 25 inci Maddesinin (2) (b) fıkrasına uygun olarak, diğer Âkit Tarafın yatırımcısı gibi muameleye tâbi tutulacaktır.

MADDE 9

Âkit Taraflardan herhangi biri, Anlaşmanın yorumlanması, ya da uygulanması ile ilgili herhangi bir konu hakkında istişarede bulunmayı diğer tarafa teklif edebilir. Karşı Taraf bu tür bir istişare teklifine müspet yaklaşacak ve istişare için yeterli imkânı sağlayacaktır.

MADDE 10

1) Âkit Taraflar işbu Anlaşmanın yorumu, ya da uygulanması ile ilgili olarak aralarında çıkacak herhangi bir anlaşmazlığı, iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Âkit Taraflar bu tür çözümlere varmak için dolaysız ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Bu müzakereler başarısızlıkla sonuçlanırsa, sözkonusu anlaşmazlık taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, uluslararası hukukun tatbiki kabil mevzuatı uyarınca bağlayıcı karar verilmesi için tahkim yoluna götürülebilir.

2) Talebin tebellüğünden itibaren iki ay içinde, herbir Taraf bir hakem tayin edecek ve bu iki hüküm bir üçüncü devletin vatandaşı olan üçüncü bir hakemi başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan birinin belirtilen zaman içinde bir hakem tayin edilmemesi durumunda, diğer taraf, Uluslararası Adalet Divanı Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir. Eğer iki hakem, hakem olarak tayin edilişlerini müteakip iki ay içinde, üçüncü bir hakemin seçimi üzerine bir anlaşmaya varamazlar ise, taraflardan her biri Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'nı, gerekli atamayı yapmaya davet edebilir.

3) Hakem Heyetinin bu Anlaşmanın hükümleriyle bağdaşacak bir şekilde usul kuralları üzerinde anlaşması için, Başkanın seçiliş tarihinden itibaren üç aylık bir süresi olacaktır. Böyle bir anlaşma olmadığı takdirde, Hakem Heyeti Uluslararası Adalet Divanı başkanı'ndan, usul kurallarını, genelde benimsenen uluslararası tahkim kurallarını dikkate alarak, tayin etmesini talep edecektir.

4) Bu maddenin ikinci ve üçüncü paragraflarında belirtilen hallerde, şayet Uluslararası Adalet Divanı Başkanı'nın bu görevini ifa etmesi engellenir ya da Başkan Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise, Başkan Yardımcısı gerekli atamaları yapmaya davet edecektir. Eğer Başkan Yardımcısı bu görevini ifa etmekten men edilirse, ya da Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise, Divan'ın, herhangi bir tarafın vatandaşı olmayan, mevcut en yaşlı üyesi gerekli atamaları yapmaya davet edilecektir.

5) Tahkim isteyen tarafın, anlaşmazlığı dolaysız ve anlamlı istişare ile çözümlenmeye çalışmış olduğunun tespiti üzerine, hakem heyeti anlaşmazlığın esasları üzerinde tahkim görevine başlayacaktır.

6) Mahkeme, kararlarını oy çoğunluğu ile verecek ve böyle bir karar taraflar için bağlayıcı olacaktır. Taraflardan her biri, Hakem Heyetindeki kendi üyesinin masraflarını hukukî muamelelerdeki temsil masraflarını karşılayacak; Başkanının masrafları ve kalan diğer masraflar taraflarca eşit olarak üstlenilecektir. Bununla beraber Hakem Heyeti masrafların daha yüksek bir oranını taraflardan birinin üstlenmesi ile ilgili karar alabilir ve bu karar Taraflar için bağlayıcı olacaktır.

7) Bu Madde, işbu Anlaşmanın 8 inci maddesi uyarınca, Merkez'in huzuruna getirilmiş ve halen Merkez'de görüşülen bir anlaşmazlığa uygulanmayacaktır.

MADDE 11

Hollanda Krallığı ile ilgili olarak işbu Anlaşma, Krallığın Avrupa kısmına ve Aruba'ya uygulanacaktır.

MADDE 12

Bu Anlaşma herhangi bir zamanda, Âkit Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile tadil edilebilir. Her türlü tadilât Âkit Taraflardan herbirinin, diğer Tarafa böyle bir tadilâtın yürürlüğe girmesi için kendi iç mevzuatının bütün gereklerini yerine getirmiş olduğunu bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

MADDE 13

1) Bu Anlaşma, Âkit Tarafların kendi ülkelerindeki anayasal işlemlerin tamamlanmış olduğunu birbirlerine yazılı olarak bildirdikleri tarihten sonraki ikinci ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecek ve 10 yıllık bir süre için yürürlükte kalacaktır.

2) Anlaşmanın sona ermesinden en az altı ay önce Âkit Taraflardan biri fesh-i ihbarda bulunmadıkça, işbu Anlaşma zımnen 10 yıllık süre için uzatılmış olacaktır. Ancak, taraflardan herbiri, Anlaşmanın cari süresinin sona ermesinden en az altı ay önce, bir ihbarname ile işbu Anlaşmayı feshetme hakkını koruyacaktır.

3) İşbu Anlaşmanın sona eriş tarihinden önce yapılmış yatırımlar bakımından önceki (yukarıdaki) maddeler, Anlaşmanın sona erdiği tarihten sonra 15 yıl için daha geçerliliğini koruyacaktır.

3536

13 . 4 . 1989

Bu Anlaşma, aşağıda imzaları bulunan tam yetkili temsilciler tarafından imzalanmıştır.

Türkçe, Felemenkçe ve İngilizce dillerinde ve bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak Ankara da 27 Mart 1986'da aktedilmiştir. Yorumlamalardaki ayrılık durumunda, İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Hollanda Krallığı
Hükümeti Adına

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
1	13	560
21	49	419
25	77	161;164,167,183;187

I - Gerekçeli 149 S. Sayılı Basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 77 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/358